

Marijuana

Show# 301 | Dec 12th 2020

שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ג סימן לה

איסור עישון סמים בע"ה. ב' דר"ח אייר תשל"ג. הנה בדבר אשר התחילו איזה בחורים מהישיבה לעשן חשיש (מעראוואנא), פשוט שהוא דבר אסור מכמה עיקרי דינים שבתורה חדא שהוא מקלקל ומכלה את הגוף, ואף אם נמצאו אנשים בריאים שלא מזיק להם כל כך אבל מקלקל הוא את הדעת ואינם יכולים להבין דבר לאשורו שזה עוד יותר חמור שלבד שמונע עצמו מלמוד התורה כראוי הוא מניעה גם מתפלה וממצות התורה שעשייה בלא דעת הראוי הוא כלא קיימם. ועוד שהוא גורם תאווה גדולה אשר הוא יותר מתאווה אכילה וכדומה הצריכים להאדם לחיותו ויש שלא יוכלו לצמצם ולהעביר תאותם, והוא איסור החמור שנאמר בבן סורר ומורה על תאווה היותר גדולה שיש לו לאכילה אף שהוא לאכילת כשרות, וכ"ש שאסור להביא עצמו לתאווה גדולה עוד יותר ולדבר שליכא שום צורך להאדם בזה שהוא אסור, ואף שלמלקות נימא שאין עונשין מן הדין מ"מ לאיסורא ודאי עובר על לאו זה ואיכא גם הטעם דאיכא בבן סורר ומורה שסופו שילסטם את הבריות כדאיתא בסנהדרין בפ' בן סורר (ס"ח ע"ב). ועוד שהאב והאם של אלו שמעשנין זה מצטערים מאד אשר עוברין על מצות כבוד אב ואם. ועוד איכא איסור העשה דקדושים תהיו כפירוש הרמב"ן בחומש. וגם הם גורמים לאיסורים הרבה אחרים לבד זה, סוף דבר הוא פשוט וברור שהוא מאיסורים חמורים וצריך להשתדל בכל היכולת להעביר טומאה זו מכל בני ישראל ובפרט מאלו שלומדין בישיבות. והנני ידידו מוקירו, משה פיינשטיין.

חידושי הרי"מ על חנוכה

חנוכה ופורים הם ימים טובים בימי החול,
ובגלל זה כוחם חזק מאד, בחנוכה
חל ר"ח טבת ואיתא בשם המהר"ל מפראג
ז"ל ששם החודש טבת מורה כי הימים
מתחילים להתגדל על חשבון הלילות. הארת
הנס מאירה על אור הטבע, המחשיך עוד,
ולכן בגלל דאיתא שבט"ו באב הי' יו"ט
יען שתשש כחה של החמה, בא אור הנס
של חנוכה בתחילת החודש ומתשת את כחה
של החמה ע"י הארתה על אור הטבע. (כס)

בד"ה שכח פכי קטנים כו' וי' ולי
 נראה מ"ה פי פכים קטנים דהא
 כחיב לעיל ויעבר את כל אשר לו אלא
 היכ פכים קטנים עם שמן ליוק על האבן
 אשר נדר וזהו אינו שלו אלא של שמים
 ומ"ה נשא את נפשו עליו ופכים קטנים
 לאו דוקא קאמר אלא פך קטן ואולי רמז
 בזה בעבור שנשא את נפשו לקיים נדרו
 צפך קטן נעשה גם לבניו חשמונאי ע"י
 פך קטן וזהו שכח פכי קטנים ודוק
 מהרש"ל:

שנעשה נס על ידי פך קטן, והיכן מצינו
 שיעקב מטר נפשו על פך קטן אלא ודאי הכא
 לפי שנאמר כבר ויעבר כל אשר לו ולמה
 ויותר יעקב לבדו אלא ודאי פך קטן של שמן
 שהיה רוצה לנסך על גבי המצבה בבית אל.
 וזה שהיה שכח וחזר עליו לפי שאינו שלו
 אלא של הקב"ה לנסך, עכ"ל. כבר קדמהו
 הרא"ם ז"ל בחירוף הראשון. ועדיין אינו
 מיושב מנא ליה לרש"י דשני פכים היו.

כה. רש"י ד"ה ויותר יעקב. שכח פכים
 קטנים וחזר עליהם. כתב הרב
 הגדול הרש"ל ז"ל וז"ל, שכח פכים קטנים
 לפי שנאמר ויעבר את כל אשר לו, ואם כן
 על מה ויותר וכו', אלא ודאי פכים קטנים
 היו שאין נחשבים כלום, כמו שאמרו בגמרא
 (כ"ק טז. ע"ש) גבי נזק לרבות פכים קטנים,
 אף על פי שאין נחשבים כלום מכל מקום
 משלם. אי נמי לכך אמר פכים קטנים לפי
 שמצינו שהקב"ה אמר לו ליעקב אתה מסרת
 נפשך על פך קטן בשבילי וגם אני בעצמי
 אשלם לבניך בפך קטן, לבני חשמונאי

רש"י מסכת שבת דף כא עמוד ב

רגלא דתרמודאי - שם אומה, מלקטי עצים דקים, ומתעכבין בשוק עד שהולכים בני השוק לבתיהם משחשכה
 ומבעירים בבתיהם אור, וכשצריכין לעצים - יוצאים וקונין מהן.

Riddles for Chanukah

#1

שולחן ערוך אורח חיים הלכות חנוכה סימן תרעא סעיף ח

חצר שיש לו שני פתחים משני רוחות, צריך להדליק בשתייהן מפני החשד; ואם שני הפתחים ברוח אחד (והם בבית אחד) (כל בו) די לו באחד מהם. הגה: ואם מדליק בשני פתחים אינו מברך רק באחד מהם ובשני מדליק בלא ברכה, מיהו בזמן הזה שכולם מדליקין בפנים ממש, ואין היכר לבני ר"ה כלל, אפילו יש לחצר או לבית הרבה פתחים להרבה רוחות אין מדליקים אלא פעם אחת בפנים, כן נ"ל וכן המנהג פשוט.

#2

משלחן רבי אליהו ברוך חנוכה עמוד רפח

ד. ואם כנים אנחנו בדעת הרמב"ם שדין מוכר כסותו נאמר רק בנר חנוכה ולא בנר שבת, נבא לדון בשאלה גדולה, והוא באדם שעומד בערב שבת חנוכה ואין בידו מאומה, וגם תמורת כסותו לא יוכל לקנות אלא נר אחד בלבד, או נר שבת או נר חנוכה, דהשתא לצורך איזה נר ימכור כסותו, דאם נימא שימכור בשביל נר שבת, הלא נתבאר בדעת הרמב"ם שאינו צריך למכור את כסותו בשביל לקנות נר שבת, ואם נימא שיקנה בזה נר חנוכה, הלא קי"ל דנר חנוכה ונר שבת נר שבת קודם, וחוזר חלילה.

#3

ט"ז אורח חיים סימן תרעט ס"ק א

נ"ח תחלה. דאי ידליק של שבת תחלה קבלי' לשבת ואתסר עליה מלאכה כ"כ בה"ג. והתוס' חולקי' וס"ל דלא תליא קבלת שבת בהדלק' הנר ולדידן שיש מנהג פשוט שהאשה המדלק' נר שבת מקבל' שבת עלי' ואסור' במלאכה רק אחרי' בני הבית עדיין מותר' ע"כ איש שמדליק נר שבת ושכח להדליק של חנוכה אסור לו להדליק של חנוכה אח"כ אלא יתן לאחד מבני ביתו להדליק' ולא כלבוש שמתיר בדיעבד בזה להדליק אח"כ כיון שלא קבל בפירוש שבת:

פרי מגדים אורח חיים אשל אברהם סימן תרעט ס"ק א

בערב שבת. עיין מ"א. חילק בין איש דלא מיתסר בהדלקת נר שבת, דיוכל להדליק נר חנוכה אחר כך, אבל אשה דרכה לקבל שבת, אסורה להדליק נר חנוכה. וזה דעת הלבוש. ועיין ט"ז מזה, ועיין אליה רבה [ס"ק ב] בזה. י"ל לכאורה דקיימא לן [נזיר יב, ב; קידושין כג, ב] כל מילי דאיהו לא מצי עשה לא מצי משויא שליח, וא"כ אם קבל שבת בפירוש צ"ע איך יאמר לאחר להדליק בשבילו, דנראה מטעם שליחות, והא איהו כבר קיבל שבת. ויש לומר דלאו שליחות ממש הוה, כיון שממונו הוא, ואחר מעשה קוף עביד. ומכל מקום ברכות איך מברך אחר, ואף שומע כעונה, מכל מקום צ"ע. ועיין סימן תרע"ו במ"א אות ד' (טעות סופר תרע"ז). והנה ב' ברכות שהחיינו ונסים, ובליל ב' נסים, יוכל לברך בעצמו כמו הרואה, כבסימן תרע"ו סעיף ג':

#4

פרי מגדים אורח חיים משבצות זהב סימן תרעא ס"ק ג

(ג) ובשעת. עיין ט"ז. תוספות כירה מ"ה א' ד"ה מקמי חברי, בשם ר"י. ובמה מדליקין כ"א ב' ד"ה ובשעת הסכנה, בשם ר"י כפירוש רש"י ז"ל, פרסיים. ועיין ב"ח [עמוד תריט ד"ה ובשעת] כתב דאי כן אף על השלחן אין מניח מפני הסכנה, מה שאין כן אי גזירה כו', יע"ש. ועיין פרי חדש [אות ה ד"ה ומ"ש ובשעת] כתב, מתוספות כירה משמע דפרסיים מניחים בחוץ, יע"ש. ומט"ז הלשון מסופק. ועיין סימן תרנ"ו [בהגה] באתרוג, מצות עשה בממון אל יבזבז יותר מחומש, והוא הדין נר חנוכה אם עונש ממון.

הגהות רעק"א

תרעא (א) (שו"ע סעיף א) **צריך**. עיין [פרי מגדים] במשבצות הזהב על הט"ז סעיף [קטן] ג' שכתב, כמו באתרוג אל יבזבז יותר מחומש [סימן תרנו בהגה], הוא הדין נר חנוכה, ע"ש. ולענ"ד לא משמע כן, דהא עני המחזיר על פתחים מוכר כסותו, ולעני כזה, נראה דכסותו הוא בכלל הון רב, ואפשר יותר משליש שבנכסיו, אלא על כרחיך דמשום פרסום הנס החמירו יותר חז"ל ממצות עשה. וכן משמע ממה שכתב המג"א סימן תרנ"ו ס"ק ז' בשם הרש"ל נים של שלמה בבא קמא פ"א סימן כד]: (ב) (הגה סעיף ד) **שכל נר מובדל הרבה**

#5

תלמוד בבלי מסכת שבת דף כא עמוד ב

תנו רבנן: מצות חנוכה נר איש וביתו. והמהדרין - נר לכל אחד ואחד. והמהדרין מן המהדרין, בית שמאי אומרים: יום ראשון מדליק שמנה, מכאן ואילך פוחת והולך; ובית הלל אומרים: יום ראשון מדליק אחת, מכאן ואילך מוסיף והולך.

שלחן ערוך סי' תרעא ס"ב

כמה נרות מדליק; בלילה הראשון מדליק אחד, מכאן ואילך מוסיף והולך אחד בכל לילה עד שבלייל האחרון יהיו שמונה, ואפילו אם רבים בני הבית לא ידליקו יותר: הגה - וי"א דכל אחד מבני הבית ידליק (הרמב"ם), וכן המנהג פשוט; ויזהרו ליתן כל אחד ואחד נרותיו במקום מיוחד, כדי שיהא היכר כמה נרות מדליקין (מהר"א מפראג):

חמד משה שם

ויש לתמוה על רבינו הטור והמחבר אם חלקו על הרמב"ם בחדא משום דס"ל כהו"ס, אבל למה חלקו עליו בתרתי ואין חולק עליו. גם פשטא דש"ס הכי משמע ולמה כ' רק דין המהדר מן המהדרין, ולא כ' כלל עיקר החיוב מדינא המוטל על כל אדם אם לא ירצה להיות מן המהדרין שיוכל להדליק נר א' לכל הבית בכל לילה ולילה ולא יותר. גם למה השמיטו כלל דין המהדרין לצד למי שירצה להיות מהמהדרין ולא מן המהדר מן המהדרין, או שהשיגה ידו לזה ולא לזה, וזה הי' יכול לכמוז שאם ירצה להיות מהמהדר מן המהדרין לא יעשה כמהדרין, וכדעת הו"ס'.

#6

תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף ט עמוד ב

אלא אמר ר' זירא: בהידור מצוה - עד שליש במצוה.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות לולב סימן תרנו סעיף א

ויש מי שאומר שאם מוצא שני אתרוגים לקנות והאחד הדור מחבירו, יקח ההדר אם אין מייקרים אותו יותר משליש מלגיו בדמי חבירו.

#7

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רצח סעיף יד

היו יושבים בבה"מ והביאו להם אור אחד מברך לכולם.

משנה ברורה שם ס"ק לו

אחד מברך לכולם - ואף על גב דצריכין כולם לשתוק ולשמוע ברכתנו והוי בטול בהמ"ד וא"כ היה טוב יותר שיברך כ"א לעצמו אפ"ה הא עדיפא משום ברב עם הדרת מלך [גמרא].

#8

ביאור הלכה סימן תרנו סעיף א

אפילו מצוה עוברת - כצ"ל וכן הוא בדפוס ישן ור"ל דאף דהמבזבז לא איירי במצוה עוברת מ"מ דינא הוא דאף בעוברת א"צ לבזבז הון רב וכדאיתא ברא"ש ור"י. והנה על עצם הדין דמבואר כאן בשו"ע דאין צריך לפזר הון רב על מצוה ונובע זה מסוגיא דב"ק אלא מעתה אי אתרמי לי תלתא מצותא ליתיב לכולא ביתה וסמכו זה לדין צדקה דהמבזבז וכו' לכאורה צ"ע מסוגיא דקידושין דף כ"ט דמבואר שם גבי פדיון הבן דאף אם אין לו רק ה' סלעים צריך לפדות עצמו וכן לענין לעלות לרגל ושם מיירי שאין לו נכסים כלל זולת אלו החמשה סלעים עי"ש ולכאורה לפי סוגיא דב"ק אשר ממנו נובע דין השו"ע דכאן אינו מחוייב לתת כל אשר יש לו בענין מצוה ואף רק שלישי ביתו ג"כ אין מחוייב. וגם מעשה דר"ג לכאורה קשה לפ"ז דמאי רבותא שלקח אתרוג באלף זוז משום חבוב מצוה הלא אף מי שאין לו רק ה' סלעים מחוייב ליתן לכהן לפדות עצמו או לעלות לרגל וכ"ש ר"ג שהיה עשיר ושיעור זה בודאי היה רק חלק מהונו. ולמען ליישב הסוגיות שלא יהיו סותרות היה אפשר לכאורה לומר במעשה דר"ג דהרבותא היתה שם שפיזר הון רב יותר על שויה דאינו שכר המצוה ורק מפני ששם בספינה לא היה אפשר להשיג אתרוג ונתן לאחד הון רב שיתרצה למכרה לו וזה אין אנו מחוייבין מן הדין דכיון דאינו מוצא אותה כפי שויה הרגיל אנוס הוא ואין מחוייב ורק משום חבוב המצוה עשה זה ואפשר לפרש גם הסוגיא דב"ק דמיירי בכגון זה דעלתה שכר המצוה הרבה יותר משויה וס"ד דהש"ס דעד שלישי ביתו מחוייב וע"ז דחי דאינו מחוייב אבל כל מצוה שיכול להשיגה בשויה חייבה התורה לכל ישראל אם יש לו אף מעט וכהיא דקדושין הנ"ל ורק באין לו פטור וכהיא דירושלמי פ"א דפאה [וז"ל שם כבוד את ד' מהונך ממה שחננך מפריש לקט שכחה ופיאה ומפריש תרומה וכו' ועושה סוכה ולולב שופר ותפילין וציצית ומאכיל את העניים וכו' אם יש לך אתה חייב בכלן ואם אין לך אין אתה חייב באחת מהן אבל כשהוא בא אצל כבוד אב ואם בין שיש לך הון בין שאין לך כבוד א"א ואת אמך ואפילו אתה מסבב על הפתחים] אכן זהו נגד סתימת כל הפוסקים דמשמע שתפסו בפשיטות מסוגיא דב"ק וממעשה דר"ג שאין מחוייב לפזר הון רב לשום מצוה בכל אופן ואף שיש לו עדיין הון ורק עד

חומש לכל היותר כמו לענין צדקה. וצ"ל דהם מחלקין מסוגיא דקידושין להא דב"ק וסוכה באופן זה דלפזר בהון רב אמנם אין מחוייב ומשום הטעם דשמא יעני ויצטרך לבריות וכמש"כ הראב"ד וזה לא שייך במי שאין לו רק חמש סלעים וכיו"ב ומתפרנס ממלאכתו ולא יגרע פרנסתו במה שיוציא זה על המצוה וכן להיפך לא יתחזק מצבו במה שלא יוציא. ומדברי הנ"י והרמ"ה מוכח ג"כ הכי דאף במי שחייב נדחקין צריך להוציא אף בשביל הידור וכ"ש למצוה עצמה וזהו דלא כדעת רש"ל שחולק על הנ"י והרמ"ה בזה וכתב דאפשר דאף לגוף המצוה אינו מחוייב כיון שחייב בדוחק דאצלו הוא כהון רב אבל מסוגיא דקידושין הנ"ל לא משמע הכי וכן מירושלמי הנ"ל מוכח ג"כ [אפילו לפי מה שהעתיקו הע"ת והא"ר את דברי הירושלמי וכ"ש לפי מה שנבאר לקמיה] רק דאינו מחוייב לחזור על הפתחים בשביל מצות תפילין וציצית וכו' אבל אם יש לו כדי לקנות תפילין וציצית וכה"ג בודאי חייב ולא נחשב זה כהון רב (ואף דלמעלה צידדנו להלכה כהרש"ל היינו רק לענין הידור אבל לא לענין מצוה עצמה) ועיין בספרי אהבת חסד ח"ב פרק כ' אות ג'. ואגב אעורר פה במה שהיה קשה לי על מה שהעתיקו הע"ת והא"ר בסימן כ"ה ראה מירושלמי שאין מחוייב לחזור על הפתחים כדי לקנות תפילין וכדומה שאר מצות והלא קי"ל דעל נר חנוכה וד' כוסות צריך לשאול על הפתחים כדי לקיימם אף שהם רק מצות דרבנן וכ"ש בעניינינו ואפילו אם תאמר דמשום פרסומי ניסא תקנו רבנן כן מה יענה בהא דקיי"ל לעיל בסימן רס"ג ס"ב דלנר שבת שואל על הפתחים ולוקח שמן ומדליק הנר שזה בכלל עונג שבת הוא והלא עונג שבת הוא רק מ"ע מדברי קבלה כמו שנאמר וקראת לשבת עונג ותפילין ושופר וכה"ג הוא הכל מ"ע של תורה וחפשי ומצאתי קושיא זו בספר מור וקציעה ע"ש שהאריך ונשאר בקושיא ומה שהביאו ראה מירושלמי הנ"ל לכאורה לאו ראה היא בשנדקדק על לשון הירושלמי דקאמר ועושה סוכה ולולב שופר ותפילין וציצית מאי לשון ועושה דקאמר הי"ל לומר ויושב בסוכה ונוטל לולב ותוקע בשופר ולובש תפילין וציצית וע"כ נלענ"ד דהירושלמי אזיל לשיטתו דאיתא שם בברכות פ"ט הלכה ג' העושה סוכה לעצמו אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וציונו לעשות סוכה נכנס לישב בה אומר ברוך אקב"ו לישב בסוכה העושה לולב לעצמו אומר ברוך אקב"ו לעשות לולב כשהוא נוטלו אומר על נטילת לולב העושה תפילין לעצמו אומר ברוך אקב"ו לעשות תפילין כשהוא לובש אומר על מצות תפילין וכן חושב שם מזוזה וכמה מצות הרי דסובר הירושלמי דעשיית המצות הוא מצוה בפ"ע מדמברך עליה (ועיין במנחות דף מ"ב ע"ב בתוספות דהירושלמי חולק בזה על הגמרא שלנו) ואינו יכול לפטור עצמו במה שיקנה תפילין או סוכה מחבירו במעותיו ולזה קאמר הירושלמי דענין זה לא חייבתו התורה לעשות בעצמו הסוכה וכן ליקח קלף ולעשות מזוזה ובתים ופרשיות כ"א כשיש לו אבל אם אין לו לא חייבתו התורה בזה לחזור אחר עצים לסוכה וקלף לתפילין וכה"ג אלא קונה במעותיו תפילין ומזוזה שעשו אחרים וכן בסוכה וכל המצות דהעשייה אינה אלא הכשר אבל עצם המ"ע ללבוש תפילין וכן כה"ג בקיום שאר המצות מזה לא פטרתו התורה כלל שהוא חוב המוטל על גופו ולא גרע מנר של שבת ונר חנוכה וד' כוסות דמוכר כסותו כדי להשיגם. ואפילו את"ל דאין הדין שיצטרך לחזור על הפתחים להשיג מעות לקנות תפילין אבל עכ"פ מחוייב לחזור ולבקש מישראל שישאול לו תפילין לקיים המ"ע:

Selected audio from our listeners

Comments on the Show

Comments on the show 1 *click here*

Comments on the show 2 *click here*

Comments on the show 3 *click here*

Answers to the Questions

Answers to the Question 1 *click here*

Answers to the Question 2 *click here*

Answers to the Question 3 *click here*

Answers to the Question 4 *click here*

Answers to the question 5 *click here*

Show Suggestions

Suggestion 1 *click here*

Selected emails from our listeners

Answers to the Questions

A Freilichin Chanukah,

I will use the chance to thank Reb Dovid and the entire team for this incredible podcast and for the books which I finally got.

Because of these riddles I have spent hours and hours delving into Hilchos Chanukah and Seferim on Chanukah. I am not a frequent enough listener to know how often this is but Kol hakavod I gained so much from this so thank you!

Here are some answers and have many of the Ma'reh Mekomos which I did not do a good enough job quoting if you would like any of them.

1. The Tur Paskins If one lives in a courtyard with two sides you are obligated to light on both sides. The Beis Yosef asks, what is the difference between this and the Gemorah in Brachos 8b that says you cannot pass by a shul unless there are two different entrances and then we are not concerned people will assume ill of this passerby. According to this why can't a person with two sides to his house light one menorah?

-The Dirshu Mishna Berurah explains there is a fundamental difference between davening and lighting the menorah, Tefilla is about accepting upon ourselves the yoke of heaven so passing by one entrance to a shul people will assume you are just entering the other door. Lighting a menorah costs money so there is a greater concern this person did not spend the money, whereas by Tefilla it doesn't cost any money so there is no concern his person is skipping davening.

-Maharalach (brought in the Hagoas in Friedman Shulchan Aruch) gives a third answer. There is a Mitzvah to daven in a shul not to enter as shul. Menorah on the other hand there is a mitzvah to actually light the menorah. And further there is a difference that the concern by a shul is about people from out of town.

2. Reb Y"Sh Kahanamen asks according to the Rambam it appears that one is not obligated to sell his clothing for oil Shabbos candles, if so when it is erev Shabbos Chanukah and one needs Chanukah candles then seemingly they would sell their clothing for Chanukah candles but now they are left with a predicament, typically Shabbos candles come before Chanukah candles, which should I light now?

-Reb Shlomo Zalman (brought in Dirshu M"B) since he sold his shirt for Chanukah he lights the menorah, in regards to the shabbos candles the money does not exist.

-Reb Moshe and Reb Elyshaiv disagree and say once he has money from selling his shirt Shabbos would come first.

- according to the Biur halacha b'shem the Pri Migadim this question does not start as one would be obligated to sell their clothing for shabbos candles as well

3. The Mishna Berura paskins that a woman who lit shabbos candles and then realizes she has not lit the menorah would appoint a shliach to light. The Pri Migadim asks how could she appoint a shliach if she herself could not do this mitzvah?

-The Yad Ephraim in Hilchos Shabbos (432) explains that Chanukah is different in that the mitzvah is to have a menorah lit in one's house, it does not matter if he or someone else lit it.

-Harire Kedem (grandson of Reb Tzvi Pesach Frank) says if this woman would be michalel shabbos and light the menorah now even though she is michalel shabbos bideaved she fulfilled her mitzvah of ner chanukah (I am not sure how this works in the greater picture of Mitzvah Hab'aa B'aveira

4. Reb Akiva Eiger asks on the pri migadim that seems to have forgotten a gemorah. The P"M says one is not obligated to spend more than a 5th of their money on Ner Chanukah, but the Gm says explicitly that one is obligated to even sell the shirt of his back?

-Tzafnas Paneach (Rogotchover) makes a distinction between the mitzvah of lighting the Menorah and in pirsumey nisah. Selling one's clothing is a din in pirsumay nisa. Not using more than a 5th of your money is going on the mitzvah to light the menorah by itself.

5. Rav Shach in Avi Ezree asks a Tzaruch Iyun, how could the Tur and subsequently the Michaber only mention Mihadrin min hamihadrin and miss the “Ner Ish Ubayso?”

-Rav Ashe Weiss gives an answer. Really this Gemora is a history lesson of sorts. At the early stage of Chanukah they lit one candle and then over the years they added to it with mehadrin and finally years later with mehadrin min hamihadrin... but then he says this does not jive with any of the Rishonim so he falls off of it

-Sefer B'lavas Aish explains based on the Avudraham that says we only finish Hallel each day of Chanukah because there is a chidush in the nes of Chanukah each day. And Therefore adding a candle each night shows that there was an increase in the miracle and in turn it allows us to say the entire Hallel each day. (he just adds that Nusach Edut Mizrach says in Al Hanisim “Vkavum B'Hallel Gamur Ubhoda”

I am curious if anyone has a good answer for this question.

6. We know about the concept of Hiddur up to a 3rd, Chanukah is way more than a third and even more than 800% more?

-Yerech Limoadim (siman 7) There is a chiluk between the hiddur of Chanukah and all other hiddurim. By other things such as esrog there is a din to make the actual mitzvah more beautiful. Have a nicer esrog, a nicer sukkah but Chanukah is not in the mitzvah itself rather we are supposed to add candles to be mefarsim the Nes. There is even a Diyuk from the Gemora (Shabbos 133:) The Gem does not say “menorah Na'ah”

- Sefer Nachlas Yaakov is Midayik from Rashi here in the Sugya that says ‘Mehadrin Achar Hamitzvos” It seems Rashi is saying this is not a hiddur rather it is a lashon of chazara, that we are machzor on Mitzvos and not from a lashon of hiddur.

7. Typically we say Brov Am Hadras Melech, Why by Chanukah is there an advantage of having many people light as opposed to one menorah for everyone?

-In Sefer Shashuey Yaakov (Reb Yaakov Stefansky) he explains that Chanukah is different in that a part of the Mitzvah and the bracha is Pirsum Haneis and therefor there is no Brov Am. (And The Yaavitz holds that the actual bracha of ner Chanukah is me'akev)

8. Why is Chanukah unique in that we need to knock on doors to collect tzedaka while some mitzvos such as shofar, tzitzis which are MinHaTorah does not require that amount of sacrifice?

-Ner Chanukah was established to be mefarsim the Nes and therefore chazal were machmir on us to spend money, The Aruch Hashulchan as well holds this but also says that it doesnt really cost that much. (Dirshu Mishna Berurah)

Thank you and A Freilichin Chanukah!!

Menachem Tenenbaum

1. Not a question. The Bais Hamedrash is usually more well known so everybody knows there are two doors.

2. This question is a lot older than R' Elya Boruch. Some say that on Erev Shabbos there is no Halacha to sell the Ksus. But the simple answer is he can purchase the wicks & oils that are Passul to use on Shabbos.

3. Early Shabbos is not Issur Melacha M'drabanan. In such a case we don't say Shlichus isn't Chaal.

4. Selling an article of clothing will get more than 5 times the cost of the Din of Ner Ish Ubeiso, which is one candle per night. He can sell the shirt and then buy a cheaper shirt with the change. It's not referring to the last dollar it refers to the obligation to go that far

even if usually he doesn't need to go that far in terms of effort (for example if cash isn't available).

5. Shulchan Aruch left it out simply because it was wildly accepted to light Mehadrin Min Mehadrin. As you see the first Halacha is about how even a pauper does it. That same Halacaha is brought by Rambam at the END of the halachos. The Shulchan Aruch brought it down as the first Halacha to show that everyone does Ner Chanukah.

6. Heard this many times. Not a question at all. Here the Hiddur was a way to fulfill the actual Mitzva not an add on to the same Kiyum.

7. Same answer as above. It's a different Hiddur here. Not related at all.

8. Most opinions (see Shu"t Chasam Sofer to Yoreh Deah 229) that Al Yevazvez is a Din D'Rabanan so it's not shver that they didn't create this law for a Mitzva D'Rabanan. These are the only Mitzvos that women are obligated so you see that there was a special Hekpeyda more than by other Mitzvos and by Megilla most people can't read so anyways they are Yotzeh with a Shliach. But more importantly these are Mitzvos that are entirely for Pirsumei Nisan, and it gives extra hope to poor people that they can get out of their sad state of affairs. And finally, since they're Mitzvos for the people outside to see what happened, it affects more people, so it requires more to be done.

Yitzy Weinberg

Comments on the Show

Shalom Reb Dovid,

I just heard your podcast on marijuana. Yashar Koach for publicizing the issue.

After having the Zechus of being a Rav in California, where marijuana use is widespread, for 13 years (before moving to Chicago a few months ago) I do have one ha'arah for you:

That is that yes, it is common for frum Jews use wine and schnaps for Kiddush and other **religious functions**; But, marijuana is **ONLY USED FOR PLEASURE AND ESCAPISM** that makes a big difference.

So while drinking at weddings and kiddush clubs are problematic and could lead to problems and addiction. Marijuana IMHO leads to worse dependency for frum Jews who **only** use it for pleasure or to escape.

Personally, I dealt with many damaged lives in CA from marijuana and only one (a ger) from alcohol.

Freilichen Chanukah

Gut Voch

Rabbi Menachem Levine

Thank you for your podcast series, I enjoy listening to them and learn a great deal. I am a Frum Jew, pediatric doctor and scientist in the UK and am a bit concerned that in the recent episode you did not mention the link between consumption of marijuana and depression and other psychiatric illness including psychosis. There is a significantly increased risk of these conditions in individuals who take marijuana. This is thought to be a causal relationship i.e. marijuana is thought to cause depression and psychosis. It is not just the potential risk of addiction and the gateway to other drugs that are of potential concern. I am happy to provide further detail or suggest connections who can outline this.

I think your podcast omitted these important risks and I ask that you include a short segment on an upcoming show to reflect these risks.

Very best wishes

Freilichen Channukah

Phil Robinson

Hi:

I am a college professor and enjoy listening to your podcasts. This week's podcast on marijuana does not reference my peer reviewed journal article titled, "Illegal drug use in Orthodox Jewish adolescents." See the abstract on PubMed at

https://urldefense.proofpoint.com/v2/url?u=https-3A_pubmed.ncbi.nlm.nih.gov_29019291_&d=DwICaQ&c=euGZstcaTDIlvimEN8b7jXr_wqOf-v5A_CdpqnVfiiMM&r=WYSIT85BmaqjDDiTg2oWelb5EzAaCDDRKk-Kk9wTgGJ2cJWRrOiV2gRTOAoLtX_A&m=-GWG0188afrs28LbBV8TeKk3YNkfXgBQ-0btFLqrWOo&s=SUDqxlyd_egBXyQ9aCZjGsyahDaExlHpWcA0MRYx-BI&e= .

Sincerely,

Joshua Fogel, PhD

You asked Rabbi Elefant about the OU certifying quinoa. It is an interesting story. See link https://ohr.edu/5390#_edn28

Rabbi Neuburger

תניא ליקוטי אמרים פרק לא

והנה אף אם כשיאריך הרבה להעמיק בענייני הנ"ל כשעה ושת' להיות בנמיכת רוח ולב נשבר יבא לידי עצבות גדולה לא יחוש ואף שעצבות היא מצד קליפת נוגה ולא מצד הקדושה כי בצד הקדושה כתיב עוז וחדוה במקומו ואין השכינה שורה אלא מתוך שמחה וכן לדבר הלכה וכו' אלא שאם העצבות היא ממילי דשמיא היא מבחי' טוב שבנוגה [ולכן כתב האר"י ז"ל שאפי' דאגת העונות אינה ראויה כ"א בשעת הוידוי ולא בשעת התפלה ות"ת שצ"ל בשמחה שמצד הקדושה דווקא] אעפ"כ הרי כך היא המדה לאכפיא לס"א במינה ודוגמתה. כמארז"ל מיניה וביה אבא לשדי' ביה נרגא ופגע בו כיוצא בו. וע"ז נאמר בכל עצב יהיה מותר והיתרון היא השמחה הבאה אחר העצב כדלקמן. אך באמת אין לב נשבר ומרירות הנפש על ריחוקה מאור פני ה' והתלבשותה בס"א נקראים בשם עצבות כלל בלשון הקודש כי עצבות היא שלבו מטומטם כאבן ואין חיות בלבו אבל מרירות ולב נשבר אדרבה הרי יש חיות בלבו להתפעל ולהתמרמר רק שהיא חיות מבחי' גבורות קדושות והשמחה מבחי' חסדים כי הלב כלול משתיהן. והנה לעתים צריך לעורר בחי' גבורות הקדושות כדי להמתיק הדינים שהם בחי' נפש הבהמי' ויצה"ר כששולט ח"ו על האדם כי אין הדינים נמתקין אלא בשרשן ולכן ארז"ל לעולם ירגיז אדם יצ"הט והיינו בכל עת שרואה בנפשו שצריך לכך אך שעת הכושר שהיא שעה המיוחדת וראויה לכך לרוב בני אדם היא בשעה שהוא עצב בלא"ה ממילי דעלמא או כך בלי שום סבה אזי היא שעת הכושר להפך העצב להיות ממרי דחושבנא הנ"ל ולקיים מארז"ל לעולם ירגיז וכו' כנ"ל ובזה יפטר מהעצבות שממילי דעלמא ואח"כ יבא לידי שמחה אמיתית דהיינו שזאת ישיב אל לבו לנחמו בכפליים אחר הדברי' והאמת האלה הנ"ל לאמר ללבו אמת הוא כן בלי ספק שאני רחוק מאד מה' בתכלית ומשוקץ ומתועב כו' אך כל זה הוא אני לבדי הוא הגוף עם נפש החיונית שבו אבל מ"מ יש בקרבי חלק ה' ממש שישנו אפי' בקל שבקלים שהיא נפש האלהית עם ניצוץ אלקות ממש המלובש בה להחיותה רק שהיא בבחי' גלות וא"כ אדרבה כל מה שאני בתכלי' הריחוק מה' והתיעוב ושיקוץ הרי נפש האלהית שבי בגלות גדול יותר והרחמנות עליה גדולה מאד ולזה אשים כל מגמתי וחפצי להוציאה ולהעלותה מגלות זה להשיבה אל בית אביה כנעורי' קודם שנתלבשה בגופי שהיתה נכללת באורו ית' ומיוחדת עמו בתכלית וגם עתה כן תהא כלולה ומיוחדת בו ית' כשאשים כל מגמתי בתור' ומצות להלביש בהן כל עשר בחינותיה כנ"ל ובפרט במצות תפלה לצעוק אל ה' בצר לה מגלותה בגופי המשוקץ להוציאה ממסגר ולדבקה בו ית' וזו היא בחי' תשובה ומעשים טובים שהן מעשים טובים שעושה כדי להשיב חלק ה' למקורא ושרשא דכל עלמין. וזאת תהיה עבודתו כל ימיו בשמחה רבה היא שמחת הנפש בצאתה מהגוף המתועב ושבה אל בית אביה כנעוריה בשעת התורה והעבודה וכמארז"ל להיות כל ימיו בתשובה ואין לך שמחה גדולה כצאת מהגלות והשביה כמשל בן מלך שהיה בשביה וטוחן בבית האסורים ומנוול באשפה ויצא לחפשי אל בית אביו המלך ואף שהגוף עומד בשיקוצו ותיעובו וכמ"ש בזהר דנקרא משכא דחויא כי מהותה ועצמותה של הנפש הבהמית לא נהפך לטוב ליכלל בקדושה מ"מ תיקר נפשו בעיניו לשמוח בשמחתה יותר מהגוף הנבזה שלא לערבב ולבלבל שמחת הנפש בעצבון הגוף. והנה בחי' זו היא בחי' יציאת מצרים שנאמר בה כי ברח העם דלכאור' הוא תמוה למה היתה כזאת וכי אילו אמרו לפרעה לשלחם חפשי לעולם לא היה מוכרח לשלחם אלא

מפני שהרע שבנפשות ישראל עדיין היה בתקפו בחלל השמאלי כי לא פסקה זוהמתם עד מתן תורה רק מגמתם וחפצם היתה לצאת נפשם האלהית מגלות הס"א היא טומאת מצרים ולדבקה בו ית' וכדכתיב ה' עוזי ומעוזי ומנוסי ביום צרה וגו' משגבי ומנוסי וגו' והוא מנוס לי וגו' ולכן לעתיד כשיעביר ה' רוח הטומאה מן הארץ כתיב ובמנוסה לא תלכון כי הולך לפניכם ה' וגו'. ולהיות בחי' תשובה זו ביתר שאת ויתר עז מעומקא דלבא וגם שמחת הנפש תהיה בתוספת אורה ושמחה כאשר ישיב אל לבו דעת ותבונה לנחמו מעצבונו ויגונו לאמר כנ"ל הן אמת כו' אך אני לא עשיתי את עצמי. ולמה עשה ה' כזאת להוריד חלק מאורו ית' הממלא וסובב כל עלמין וכולא קמי' כלא חשיב והלבישו במשכא דחויא וטפה סרוחה אין זה כי אם ירידה זו היא צורך עליה להעלות לה' כל נפש החיונית הבהמית שמקליפת נוגה וכל לבושיה הן בחי' מחשבה דבור ומעשה שלה ע"י התלבשותן במעשה דבור ומחשבת התורה [וכמ"ש לקמן ענין העלאה זו באריכות איך שהיא תכלית בריאת העולם] וא"כ איפוא זאת אעשה וזאת תהיה כל מגמתי כל ימי חלדי לכל בהן חיי רוחי ונפשי וכמ"ש אליך ה' נפשי אשא דהיינו לקשר מחשבתי ודבורי במחשבתי ודבורי ית' והן גופי הלכות הערוכו' לפנינו וכן מעשה במעשה המצות שלכן נקראת התורה משיבת נפש פי' למקורה ושרשה וע"ז נאמ' פקודי ה' ישרים משמחי לב:

Rabbi Elephant

שו"ת דברי יציב חלק אורח חיים סימן קצו

שמן כותנה בפסח

ב"ה, יוניאן סיטי, ז' ניסן תשד"מ

בדבר שמן העשוי מכותנה, שיש בזה אוסרים ומתירים, ונשאלתי לחוות דעתי בזה, ולרוב חולשתי אין אתי להאריך כראוי, ואבוא בקצרה.

הנה דבר זה נפתח בגדולים, בסי' תנ"ג במג"א ססק"ב ולהדגו"מ שם נחלקו מהרי"ל וד"מ אם גזרינן בשמן זית אטו שמני קטניות עיין שם. ובשו"ת בית שלמה יו"ד סי' קע"ז האריך מזה, שבאמת במהרי"ל לא נזכר מטעם הגזירה אלא משום מכתשת חמץ או מנורות מחומצות, ושמגוף הדין יש להתיר שמן העשוי משושנים, אלא דמשום שנעשה מהזרע שבראשו והם הגרעינים הוי בכלל קטניות להתה"ד שאוסר לאכול שמן הנעשה מזרע פשתן קנבוס או שומשמין, דאסרינן כל דמידגן עיין שם באריכות. ויעיין בשו"ע הרב סעיף ד' שדעתו דאסרינן רק הדומה לדגן שגדל בשרביטים וכדו' עיין שם, וא"כ בכותנה רק למ"ש הדגו"מ משום גזירה.

והגם כי מי אנכי להכניס ראשי בין ההרים הרמים, מ"מ תורה היא וללמוד אני צריך, שלכאורה הך תקנה דקטניות שאינה אלא מימי הראשונים לא עדיף מגזירות חז"ל דלא גזרינן בהו גזירה לגזירה, ובפרט שהספרדים לא קבלו כלל חומרא זו, וכמבואר גם בב"י, ושייך לומר אינהו מיכל אכלי ואנן ניקום ונגזור גזירה לגזירה ודו"ק.

וחזינן שהקילו בה לגבי שהייה בביתו, וכן בנפלו לתוך התבשיל, ולדעת הח"י ועוד פוסקים גם בלי ס', ובח"י סק"ו דעיקר נראה לו כדיעה זו כיון שבלא"ה הוא חומרא והרחקה בעלמא עיין שם, וכ"ש שלא נחמיר להוסיף גזירות. ועיין בשו"ת בית שערים סי' רט"ו שדעתו נוטה להתיר בשמן הנעשה מגרעיני פרחים, והביא שם מכת"ק אא"ז מסיגוט זי"ע שג"כ הסכים עמו להלכה אלא פן יאמרו ב"ד שרו מישחא ויאכלו כל השמנים שמן זית וכו' עיין שם, וא"כ אותם שנוהגים היתר בשמן זית וכהפוסקים דלא חשו להך גזירה, שפיר מותרים גם בשמן העשוי מכותנה.

ומה גם שידוע מהחכם צבי שנצטער מאוד והתרעם על מנהג זה, וכמ"ש במור וקציעה משמו שאמר אי איישר חיל אבטליניה שהיא חומרא דאתי לידי קולא, כי מתוך שאין מיני קטניות מצויים לאכול ולהשביע צריכים לאפות לחם מצה הרבה ומתוך כך אין נזהרים בעיסה כראוי וכו' עיין שם, והגם שח"ו אין לנו להקל בזה שאבותינו ואבות אבותינו נהגו איסור, מ"מ הבו דלא לוסיף עלה גזירות וחומרות בדברים שלכמה פוסקים יש להתיר גם לדידן, ובפרט שבעוה"ר שייך ביותר החשש שיבאו מזה להשתמש בדברים האסורים ובשמנים שנתערב בהם דבר טמא וכדו', ע"כ נראה שאין להחמיר בזה לאותם הנוהגים היתר בשמן זית וכנ"ל.

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ג סימן סג

בענין פינאט אם יש בו חשש איסור מנהג קטנית כ"ד אדר תשכ"ו. מע"כ ידידי מהר"ר יעקב גאלדמאן שליט"א.

הנה בדבר הפינאט שכתבתי שבהרבה מקומות אכלו אותם בפסח וכתר"ה תמה בטעם הדבר משום ששמע שעושין ממנו באיזה מקום גם קמח וגם שמע שנזרעין בשדות כשאר קטניות, אבל ידע כתר"ה שאין זה ענין כלל, שכל הדברים העושין מהם קמח נאסרו ממנהג זה, דאין לך דבר העושין ממנו קמח כתפוחי אדמה לא רק במדינה זו אלא גם ביוראפ במקומותינו וגם בדורות הקודמים ומעולם לא חשו לאסור זה. וכן הטעם שמיני חטים מתערבין בהם שכתב הטור נמי אינו כלל שכל המינים שיש לחוש למיני חטים ושעורים שיתערבו נהגו לאסור, דהא עניס וקימעל שמתערבין בהן מיני חטים ושעורים כמפורש בט"ז סק"א ובמג"א סק"ג וגם איתא שם דקשה לבודקם ובח"י סק"ט כתב שלא יסמוך על בדיקת נשים וקטנים מצד קושי הבדיקה, ומ"מ לא אסרום כמפורש ברמ"א, וחרדל כתב הרמ"א בסימן תס"ד שנהגין לאסור דהוי כמיני קטניות אף שאין בו הטעמים. ולכן אין לנו בדבר אלא מה שמפורש שנהגו לאסור וכן מה שידוע ומפורסם. וגם יש ליתן טעם דדין מה שנאסר במנהג הא אין זה דבר הנאסר בקבוץ חכמים, אלא שהנהיגו את העם להחמיר שלא לאכול מינים אלו שהיה מצוי לאוכלם מפני הטעמים דחשש מיני דגן שנתערבו שקשה לבדוק ומפני שעושין קמחים, אבל כיון שלא תיקנו בקבוץ חכמים לאכול דברים שיש חשש שיתערב בהן מיני דגן ודברים שעושין מהם קמח, אלא שהנהיגו שלא לאכול איזה מינים לא נאסרו אלא המינים שהנהיגו ולא שאר מינים שלא הנהיגו מפני שלא היו מצויין אז, שלכן תפוחי אדמה שלא היו מצויין אז כידוע ולא הנהיגו ממילא לאוסרם אינם בכלל האיסור דאלו מינים שנהגו לאסור אף שיש אותו הטעם ממש דאין למילף ממנהג לאסור גם דבר שלא נהגו לאסור, וכשנתרבו תפוחי אדמה במדינותינו לא רצו חכמי הדור להנהיג לאוסרן, אולי מפני הצורך, ואולי מפני שהטעמים קלושים, עיין בב"י ר"ס תנ"ג, שהר"י קרא לזה מנהג שטות, וגם משמע שהר"ר יחיאל ושאר גדולים היו נוהגין בהם היתר אף במקום שנהגו איסור דהרי ע"ז כתב וקשה הדבר להתיר כיון שאחרים נהגו בהם איסור, לכן חכמי הדורות האחרונים לא רצו להוסיף לאסור עוד המינים שניתוספו אח"כ רק שא"א להתיר מה שכבר נהגו לאיסור. וכן בעניס וקימעל אפשר לא היו מתחלה רגילים לזרעם במקום שזרעו מיני דגן ולא היה טעם להנהיג איסור ולכן אף אח"כ שהתחילו לזרעם במקום שזרעו מיני דגן שלכן צריכים בדיקה לא רצו לאוסרם שוב. ולכן גם הפינאט לא אסרו בהרבה מקומות עוד מכ"ש. ובמקום שליכא מנהג אין לאסור כי בדברים כאלו אין להחמיר כדאיתא בח"י. ולאילו שיש להם מנהג ביחוד שלא לאכול פינאט אסור גם בפינאט אבל מספק אין לאסור. ולכן שייך שיתן הכשר שלא נתערב שם חמץ ויאכלו אלו שלא נהגו בזה איסור. וכן ראיתי שנותנים הכשר על פינאט אויל מהאי טעמא. ידו, משה פיינשטיין.

נשמת אדם חלק ב-ג (הלכות שבת ומועדים) כלל קיט

כ שאלה: שנת תקס"ו שנתרבו גשמים והיה דוחק גדול לעניים שלא היה באפשר למצוא חטים כשרים, אם יש להתיר לאכול קטניות ומין "רעצקע" שנתפשט המנהג בכל אשכנז וצרפת שלא לאכלם בפסח:

תשובה: תחלה צריכין אנו לברר שורש האיסור מדברים הללו כי רבים חשבו שאינו אלא מנהג בעלמא, לבבי לא כן ידמה, כי המעיין ברמב"ם פ"א מהלכות ממרים שכתב דכל התקנות יש בהם עשה ול"ת, ומה שהקשה הרמב"ן מהא דאמרינן ספק דרבנן לקולא, תירץ המבי"ט דכך תקנו חכמים, ע"ש בלח"מ. עכ"פ לכ"ע כל תקנות שתקנו חז"ל הם כמו כל איסורי דרבנן, וכתבו כל הפוסקים דכל ב"ד שבעיר יש להם דין ב"ד הגדול לתקן תקנות ולגדור גדרים, וא"כ יש לכל תקנות הקהל או ב"ד, דין איסור דרבנן כדאיתא בי"ד פעמים הרבה. והנה דין זה נחלק לג' דינים: א) אם הסכימו הצבור על איזה דבר לאסור לסייג ולגדר, בזה לכ"ע לא מועיל שום התרה כדאיתא בי"ד סי' רכ"ח סעיף כ"ח. ב) כשלא נעשה על פי הסכמת הצבור רק שנהגו יחידים בכך באיזה דבר לסייג גם בזה לרשב"א ור"ן וריב"ש לא מהני התרה דהוי כאילו קיבל עליו כאיסור תורה, ולרא"ש מהני התרה כדאיתא שם סי' רי"ד וכתב הפרי חדש דדוקא כשמתחרטים כולם, אבל לא מהני חרטת המיעוט ואפילו התירו להמתחרטין אינו מותר. ג) תקנה בעלמא שאינו לסייג ואפילו הוא לפרישות כתב הפרי חדש בא"ח סי' תצ"ו דלכ"ע מהני התרה. ולפי זה מסולק תמיהת הפ"ח שם שתמה על המחבר שסתם בסי' רי"ד דמהני התרה ובסי' רכ"ח כתב דלא מהני התרה והניח בתימה, ולדידי לק"מ בדבדבר שנעשה ע"פ הסכמת צבור דהוי כנעשה על פי ב"ד אין לו התרה, משא"כ כשנהגו מעצמם בלא שום הסכמה. ובזה מסולק גם כן ראיית הפ"ח שם מירושלמי שאמרו שם בבני ביטן דפריך בירושלמי דלהני התרה ומשני דרבי ס"ל כר"י דאסור לפרוש לים הגדול, ומזה הביא ראייה לדעת רא"ש, ולדידי אין כאן ראייה כלל, דס"ד דירושלמי דנהגו כך משום פרישות וכפירוש רש"י בפרק מקום שנהגו משום כבוד שבת, ובזה לכ"ע מהני התרה כמ"ש הפ"ח ומשני דס"ל (כר"י) (כרבי) דאסור לפרוש, וא"כ הוי לסייג ולכן לא מהני התרה (ועיינתי בירושלמי פרק מקום שנהגו ולכאורה נראה שזהו כדאיתא בגמרא שלנו שם), ולפ"ז בדבר שהוא לסייג לרא"ש צריך חרטה של כל בני העיר ואפי' באם יהיה אונס או חולי א"א להתיר בלא התרה, ולרשב"א במקום חולי לא גזרו כלל כמו כל איסור דרבנן, וכדאיתא בסנהדרין (כ"ח) [כו, א], מכריז ר' ינאי פוקו וזרעו בשביעית משום אנסין ופירש"י ותוס' בשביעית בזמן הזה, ודוקא משום חיי נפש אבל משום דוחק בעלמא אסור כדמשמע בבני ביטן, דאע"ג דהוו עניים מ"מ לא התיר להם ר' יוחנן ואמר אל תטוש כו'. ולפ"ז ה"ה המנהג מאכילת קטניות אנחנו שאנו מבני אשכנזים לא מבעיא אם נעשה ע"י הסכמת צבור או גאוני ארץ שהיו בימים ההם דפשיטא דאסורא, אלא אפילו אם לא נעשה בהסכמה כיון שנתפשט מנהג זה לא גרע ממנהג שהחמירו בנות ישראל על עצמן לספור ז' נקיים וכתב רש"ל בתשובה סי' ו' דאפי' לדעת הרא"ש א"א להתיר א"כ יתחרטו כלם, וה"נ בעינן שיתחרטו כל מדינות אשכנז ואם כן לכ"ע לא מהני התרה וקיימי באיסור דרבנן אלא אם כן אין לו מה יאכל דאז הוי חיי נפש, אבל אם יש לו לאכול דבר אחר א"א להתיר כלל. ואפילו במקום דהוי חיי נפש יותר מסתבר להתיר קטניות דאין עושין ממנו קמח במדינתנו ולא אתי למחלף אבל רעצקע שקורין טאטארקע דדרך לעשות ממנו קמח ויש בו כל ג' טעמים שכתבו הפוסקים, אחד, דהוי מידי דמדגן. ב', דיש בו גרעיני דגן. ג', דמתחלף בקמח מה שאין כן בקטניות דלא מחלף, ועוד דבלתי ספק שאם יראו שמבשלין "גרופין" מן "רעצקע" שיבשלו גם כן גרופין מן ה' מיני דגן ומעולם לא שמעתי להתיר זה. ושמעתי שבק"ק פיורדא בשנת תקל"א ל"ב שהיה רעב גדול באשכנז הושיבו ב"ד והתירו בולבעס שקורין עדרעפיל כי באשכנז אין אוכלין ג"כ בולבעס כי שם עושין קמח מהם, וגם התירו קטניות אבל לא מיני גרופין. ובאמת צל"ע דלפי מה שסתם הש"ע סי' (רי"ז)

[רי"ד ס"א] כדעת הרא"ש וכן כתב שם רמ"א דנוהגין כסברא ראשונה דמהני התרה ואם כן הוי דין דקטניות ככל דין נדר, וא"כ צריך עיון איך אפשר להתיר כמ"ש דהא בעינן שיתחרטו כולם כמו שכתב רש"ל ופ"ח, ואף דרש"ל כתב בחומרת ז' נקיים שהוא לכלל ישראל, אפשר דבזה ה"ה (מדינא) [מדינה], אם לא שנאמר דהיה תקנה ע"פ חכמי דור דבאמת לא מהני התרה אלא יש לו דין איסור דרבנן ובמקום דוחק לא גזרו. או אפשר שהיחידים קבלו זאת וקי"ל כרשב"א דהוי כאיסור תורה רק כך היה הקבלה דבמקום דוחק לא יצטרך התרה ולא יהיה שום איסור, ויותר נראה דע"כ לקושית הרא"ש דהוי כנדר אלא בדבר שקבלו יחידים או עיר אחת, אבל דבר שנתפשט הוי כתקנת צבור, ואפשר שכן הוא חומרת בנות ישראל ואפילו יתחרט כל העולם לא מהני התרה וצ"ע:

רמב"ן פרשת בהעלותך פרק ח פסוק ב

בהעלתך - למה נסמכה פרשת מנורה לחנכת הנשיאים, לפי שכשראה אהרן חנכת הנשיאים חלשה דעתו שלא היה עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו, אמר לו הקדוש ברוך הוא חייך שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומטיב את הנרות בקר וערב, לשון רש"י ממדרש אגדה:

ולא נתברר לי למה נחמו בהדלקת הנרות, ולא נחמו בקטורת בקר וערב ששבחו בו הכתוב (דברים לג י) ישימו קטורה באפך, ובכל הקרבנות, ובמנחת חביתין, ובעבודת יום הכפורים שאינה כשרה אלא בו, ונכנס לפני ולפנים, ושהוא קדוש ה' עומד בהיכלו לשרתו ולברך בשמו, ושבטו כלו משרתי אלהינו. ועוד מה טעם לחלישות הדעת הזו, והלא קרבנו גדול משל נשיאים, שהקריב בימים ההם קרבנות הרבה כל ימי המלואים. ואם תאמר שהיו חובה ונצטוו בהם, וחלשה דעתו על שלא הקריב נדבה כמוהם לחנכת המזבח, גם הדלקת הנרות שנחמו בה חובה ונצטוו עליה. אבל ענין ההגדה הזו לדרוש רמז מן הפרשה על חנכה של נרות שהיתה בבית שני על ידי אהרן ובניו, רצוני לומר חשמונאי כהן גדול ובניו:

ובלשון הזה מצאתיה במגלת סתרים לרבינו נסים שהזכיר האגדה הזו ואמר, ראיתי במדרש כיון שהקריבו שנים עשר שבטים ולא הקריב שבט לוי וכו', אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה דבר אל אהרן ואמרת אליו, יש חנכה אחרת שיש בה הדלקת הנרות ואני עושה בה לישראל על ידי בניך נסים ותשועה וחנכה שקרויה על שמם, והיא חנכת בני חשמונאי, ולפיכך הסמיך פרשה זו לפרשת חנכת המזבח עכ"ל:

וראיתי עוד בילמדנו (תנחומא בהעלותך ה) וכן במדרש רבה (טו ו), אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, לך אמור לאהרן אל תתירא, לגדולה מזאת אתה מוכן, הקרבנות כל זמן שבית המקדש קיים הן נוהגין, אבל הנרות לעולם אל מול פני המנורה יאירו - וכל הברכות שנתתי לך לברך את בני אינן בטלין לעולם. והנה דבר ידוע שכשאינן בית המקדש קיים והקרבנות בטלין מפני חורבנו אף הנרות בטלות, אבל לא רמזו אלא לנרות חנכת חשמונאי שהיא נוהגת אף לאחר חורבן בגלותנו. וכן ברכת כהנים הסמוכה לחנכת הנשיאים נוהגת לעולם, דרשו סמוכין לחנכת הנשיאים מלפניה ומלאחריה בכבודו של אהרן שלא נמנה עמהם: